

litin kunta/ Rakennusvalvonta

Viite: Lausuntopyyntö 3.3.2025

Asia: Lupahakemus asuinpientalon laajentaminen Lahtelanraitti 24 liitti

Kiinteistönomistaja hakee rakennuslupaa osoitteessa Lahtelanraitti 22/24 (kiinteistötunnus 142-402-4-80 ANTTILA) sijaitsevan hirsirakennuksen perusparannus- ja laajennustöihin. Tarkoitus on parantaa rakennuksen lämmöneristystä ja muuttaa kylmä ullakko asuintilaksi. Muutoksen yhteydessä uusitaan myös talotekniikka ja vaihdetaan lämmitysmuoto maalämpöön. Myös kuisti on tarkoitus rakentaa uudestaan.

Lahten museot/ Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu lupahakemuksen asiakirjoista (21.1.2025; RI Sampo Pilli-Sihvola) pyydettyinä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kiinteistö sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) suojaaman historiallisen kylätontin alueella. (muinaisjäännösrekisterin tunnus *Väärti* 1000012355). Varhaisin maininta Kimolan tytärkylästä Väärtistä on vuodelta 1539. Tällöin kylässä oli kaksi taloa, mutta noin vuodesta 1560 vuoteen 1740 se on merkitty autioksi. Paikalla on kuitenkin todennäköisesti asunut sotilaita ainakin 1640-luvulta asti. Varhaisin kartta Väärtistä on vuodelta 1780 (g 140 4/1). Siinä tonttialueet on merkitty nykyisen Anttilan pihapiirin kohdalle ja sen itäpuolelle. Anttila sijaitsee Märkjärven pohjoisrannalla jyrkästi rantaan laskevan törmän päällä. Pihan itäpuolella pusikkaisen niittyalueen keskellä laskee pieni oja järveen. Länsipuolella maasto muuttuu kallioiseksi metsäksi. Maastollisesti Anttilan piha-alueen tienoo vaikuttaa todennäköisimmältä vanhan kylän paikalta. Päärakennuksen eteläpuolella on nähtävissä mahdollisesti vanhempaan rakennukseen kuuluvaa kivijalkaa: Paikalla on pohjoiseteläsuuntainen kivirivi, joka muodostaa etelässä kulman. Alueella on saattanut säilyä hyvin vanhempia rakennustenjäännöksiä (*K. Vuoristo 2008: litin historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi, s. 12*).

On mahdollista, että kiinteistöllä on säilynyt muitakin historialliseen kylätonttiin liittyviä, muinaismuistolain suojaamia jäänteitä erityisesti sen entuudestaan mylläämättömillä osilla. Tästä syystä museo edellyttää arkeologista koekuopitusta/tarkkuusinventointia historiallisen kylätontin niiden alueiden osalta, joille suunnitellaan maankaivuutöitä. Jos tutkimuksissa tulee vastaan kiinteäksi muinaisjäännökseksi luokiteltavia jäänteitä, on nämä arkeologisesti tutkittava ja dokumentoitava Museoviraston määrittelemien laatukriteerien mukaisesti, ennen kuin alue voidaan vapauttaa rakentamiselle. Koska kyseessä on yksityinen, pienimuotoinen maankäyttöhanke, Museovirasto vastaa tutkimuksista ja niihin liittyvistä kustannuksista. Alueellinen vastuumuseo tekee tutkimuksista

toimeksiannon Museoviraston koekaivausryhmälle, joka suorittaa tarvittavat tutkimukset ennen rakentamisen aloittamista. Koekaivausryhmä ottaa kiinteistönomistajaan yhteyttä hyvissä ajoin ennen tutkimusten aloittamista ja sopii kiinteistönomistajan kanssa aikataulusta.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Anttilan tilan päärakennus on peräisin 1800-luvun alusta, mutta se on saanut nykyisen ulkoasunsa 1800-1900-lukujen vaihteessa. Pihapiiriin kuuluu useita ulkorakennuksia, kuten kivinavetta, -kellari ja aitta. Kokonaisuus kuuluu paikallisesti arvokkaaseen *Väärtin ja Kymentaan kulttuurimaisemaan* ja on saanut Kymijoen-Mankalan vesistöalueen rantayleiskaavassa merkinnän sk kulttuurihistoriallisesti ja/tai kyläkuvan säilymisen kannalta arvokkaana rakennuksena. Lisäksi kiinteistöllä on merkintä /s, jonka kaavamääräyksen mukaan on alue, *jolla ympäristö säilytetään. Alueen merkintä koskee maiseman, luonnonolojen tai kulttuurihistorian kannalmitoituksessa ovat mahdollisia. ta arvokkaita alueita rakennuksineen. Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa ja rakennettaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei alueen maisemallista, kulttuurihistoriallista tai luonnonolosuhteista johtuvia arvoja vaaranneta tai heikennetä.*

Suunnitelmissa esitetään muutoksia rakennuksen ulkoverhouksen ja yläkerran ikkunoiden osalta. Alkuperäinen kuisti on jo purettu. Rakennuksen itäpäädyssä oleva yläkerran ikkuna on tiittävästi alkuperäinen. Länsipäädyn yläkerran ikkunat vaikuttaisivat olevan jälleenrakennuskaudelta. Museo esittää, että itäpäädyn alkuperäinen ikkuna säilytetään sellaisenaan, mutta jälleenrakennuskauden ikkunan kohdalla esitetyt muutokset ovat mahdollisia. Uuden kuistin tulee noudattaa alkuperäisen kuistin mallia, mutta pienet poikkeamat mitoituksessa ovat mahdollisia. Lupahakemuksessa esitetyssä suunnitelmassa ulkoverhouksen vaakapaneelin leveydeksi on mainittu 200 mm ja pystypaneelin 150 mm, mitkä poikkeavat nykyisestä ulkoasusta. Kyseisen kaltaisissa rakennuksissa vanha ulkoverhaus on usein mahdollista korjata. Mikäli se joudutaan uusimaan, on mitoituksen ja ulkoasun perustuttava olemassa olevaan verhoukseen. Korjausten toteuttamiseen on Päijät-Hämeen alueellisesta vastuumuseosta mahdollista saada neuvontaa.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Esko Tikkala
rakennustutkija	Satu Taivaskallio
korjausrakentamisen asiantuntija	Anssi Malinen

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

D/990/12.03.02.03/2025

13.3.2025

Alueellinen vastuumuseo

Tiedoksi: Museovirasto